

Opis systemu kontroli wewnętrznej Powiatowego Banku Spółdzielczego w Zamościu

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodność sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem;
 - 4) zgodność działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej

2. System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku oparty jest o rozwiązania wynikające z:
 - 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
 - 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
 - 3) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach;
 - 4) Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
 - 5) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

Funkcja kontroli

3. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne;
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
4. Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne istotnym procesom.
5. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
 - 2) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w ust. 1, z procesami w działalności banku, które przez Bank zostały uznane za istotne, oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

Struktura systemu kontroli wewnętrznej

6. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach:
 - 1) Poziom I to funkcja zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
 - 2) Poziom II to funkcja zarządzania ryzykiem realizowana przez pracowników na specjalnie do tego powołanych niezależnych stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależne od zarządzania ryzykiem na Poziomie I oraz komórka do spraw zgodności;
 - 3) Poziom III to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia.
7. Schemat Struktury systemu kontroli wewnętrznej w Banku został przedstawiony w Załączniku nr 1.
8. Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Kontrola realizowana na Poziomie I

8. Kontrola na Poziomie I realizowana jest we własnym zakresie przez Bank.
9. Celem kontroli realizowanej na Poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
10. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

Kontrola realizowana na Poziomie II

11. Kontrola na Poziomie II jest realizowana we własnym zakresie przez Bank.
12. Kontrola realizowana na drugim Poziomie II to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku, niezależne od zarządzania ryzykiem, kontroli wykonywanych na Poziomie I oraz z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
13. Kontrola, o której mowa w ust. 11 ma charakter ciągły i kompleksowy. Obejmuje ocenę skuteczności mechanizmów kontroli na pierwszym poziomie oraz ocenę prawidłowości realizacji funkcji zarządzania ryzykiem w działalności Banku.
14. W strukturze Banku działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność komórki do spraw zgodności.

Kontrola realizowana na Poziomie III

15. Kontrola realizowana na Poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego (audyt wewnętrzny) realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Uczestników i Spółdzielni.
16. Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.

17. W strukturach Spółdzielni działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność funkcji audytu wewnętrznego.
18. Zasady organizacji i realizacji audytu wewnętrznego są uregulowane w Umowie Systemu Ochrony.
19. W celu spełnienia wymogów Rekomendacji H - SSOZ w cyklach kwartalnych raportuje do Rady Nadzorczej Banku o statusie zaleceń poaudytowych.
20. Informowanie Rady Nadzorczej Banku o statusie zaleceń poaudytowych, o czym mowa w ust. 19 odbywa się za pośrednictwem Zarządu Banku - z uwzględnieniem zapisów ust. 21.
21. Do Zarządu Banku trafiają dwa rodzaje informacji z SSOZ:
 - 1) informacja o czynnych zaleceniach
oraz
 - 2) informacja o braku czynnych zaleceńna podstawie których następuje raportowanie do Rady Nadzorczej Banku.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH ZA ZAPROJEKTOWANIE, WPROWADZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Zarząd Banku

22. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz komórkę do spraw zgodności.
23. Zarząd Banku zapewnia niezależność komórce do spraw zgodności oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika tej komórki.
24. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką do spraw zgodności oraz Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
25. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
26. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie Polityki Zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej lub Komitetowi Audytu, raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki Zgodności podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.

27. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 22-26.
28. Zarząd Banku informuje Zarząd Spółdzielni o rozpoznaniu istotnych okoliczności, które mogą wpłynąć na adekwatność lub skuteczność systemu kontroli wewnętrznej Banku.

Rada Nadzorcza Banku

29. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu kontroli wewnętrznej i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
30. Rada Nadzorcza Banku monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, inne komórki pełniące funkcje kontrolne, Zarządu Banku, Komitetu Audytu oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.
31. Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej pierwszego i drugiego poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.
32. Rada Nadzorcza przeprowadza ocenę, o której mowa w ust. 31, na podstawie:
- 1) wyniki kontroli wewnętrznej (pierwszej i drugiej linii obrony) oraz stan realizacji zaleceń;
 - 2) wyniki audytu z SSOZ oraz stan realizacji zaleceń;
 - 3) wyniki kontroli zewnętrznych oraz stan realizacji zaleceń;
 - 4) wyniki oceny BION;
 - 5) wyniki badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta;
 - 6) realizację plany finansowego;
 - 7) realizację WPN;
 - 8) osiągnięcie wskaźników określonych w Umowie SOZ;
 - 9) rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego;
 - 10) informacje dotyczące ryzyka reputacji wraz z jego materializacją;
 - 11) dane z rejestru konfliktu interesu;
 - 12) straty operacyjne,
 - 13) limity wewnętrzne;
 - 14) rejestr spraw sądowych, rejestr reklamacji, skargi Klientów do Banku i skargi Klientów do KNF.
33. Ocena skuteczności i adekwatności funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.
34. Rada Nadzorcza informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w ust. 31.
35. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
- 1) nadzoruje wykonywanie przez Zarząd Banku obowiązków dotyczących zapewnienia zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza Politykę Zgodności Banku;
 - 3) co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o okresowe (w tym roczne) raporty komórki do spraw zgodności oraz informacje od Zarządu Banku.

Komitet Audytu

36. Komitet Audytu opiniuje system kontroli wewnętrznej na potrzeby dokonywania przez Radę Nadzorczą corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, na podstawie:
- 1) informacji na temat nieprawidłowości krytycznych i znaczących zidentyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania oraz informacji na temat statusu realizacji środków naprawczych i dyscyplinujących w tym zakresie;
 - 2) kwartalnych raportów dotyczących identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności;
 - 3) oceny adekwatności i skuteczności III Poziomu dokonanej przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.
37. Komitet Audytu monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem.

III. UMIEJSCOWIENIE, ZAKRES ZADAŃ I NIEZALEŻNOŚĆ KOMÓRKI DO SPRAW ZGODNOŚCI

Umiejscowienie i zakres zadań komórki do spraw zgodności

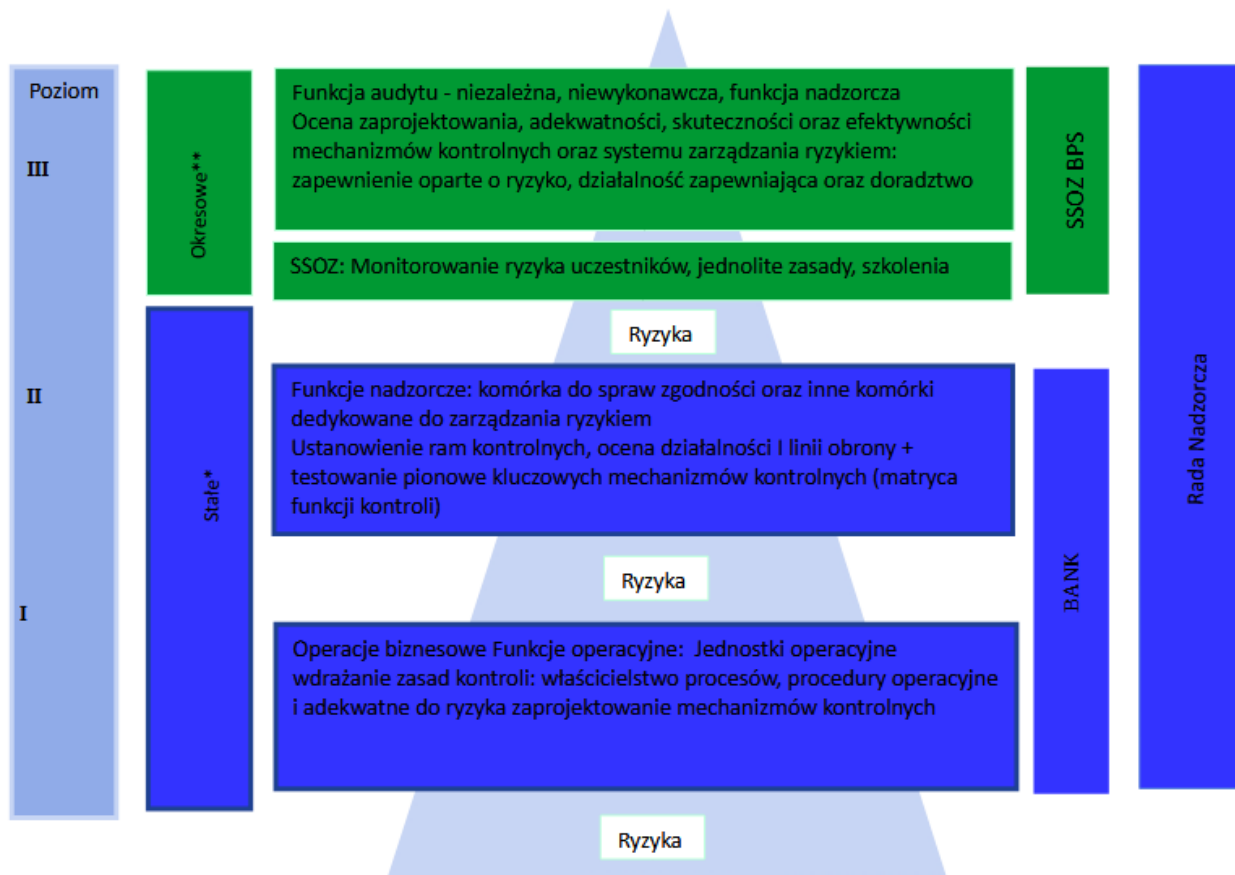
38. Komórka do spraw zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.
39. Cel, zakres i szczegółowe zasady działania oraz strukturę organizacyjną komórki ds. zgodności w Banku określa Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności - opracowany przez komórkę ds. zgodności oraz zatwierdzony przez Zarząd i Radę Nadzorczą.
40. Działalność komórki ds. zgodności obejmuje zadania drugiej linii obrony (drugiego poziomu), polegające na:
- 1) zapewnieniu zgodności w ramach funkcji kontroli;
 - 2) zarządzaniu ryzykiem braku zgodności na drugiej linii obrony (drugi poziom), tzn. z wyłączeniem zadań komórek i jednostek organizacyjnych pierwszej linii obrony (pierwszego poziomu).
41. Zapewnienie zgodności przez komórkę ds. zgodności w ramach funkcji kontroli obejmuje:
- 1) stosowanie mechanizmów kontrolnych w ramach działania komórki ds. zgodności;
 - 2) monitorowanie skuteczności mechanizmów kontrolnych w zakresie ryzyka braku zgodności poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie, na podstawie matrycy funkcji kontroli w zakresie celu „zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi” oraz planów testowania (kontroli wewnętrznej).
42. Wykonywanie zadań w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje realizację działań w zakresie:
- 1) identyfikacji ryzyka braku zgodności;
 - 2) oceny – pomiaru lub szacowania, analizy tego ryzyka;
 - 3) kontroli – projektowania, wprowadzania, wiążącego opiniowania, stosowania mechanizmów kontroli (ograniczania) ryzyka braku zgodności;
 - 4) monitorowania – ustalania zmian wielkości i profilu ryzyka po zastosowaniu mechanizmów kontroli;
 - 5) raportowania na temat ryzyka – cyklicznego informowania organów Banku w zakresie ryzyka braku zgodności.

Niezależność komórki ds. zgodności

43. Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności.
44. Osoba kierująca komórką ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, tzn. ma prawo zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, a także członkom Rady Nadzorczej lub Zarządu.
45. Powoływanie i odwoływanie osoby kierującej komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej.

46. Odwołanie osoby kierującej komórką ds. zgodności odbywa się po uprzednim wysłuchaniu przez Radę Nadzorczą.
47. W Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w komórce ds. zgodności, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniach i umiejętnościach.
48. Wysokość wynagrodzenia (w tym premii) kierującego komórką ds. zgodności, spełniająca wymogi przewidziane w przepisach prawa dotyczących polityki wynagrodzeń, powinna być zatwierdzana przez Radę Nadzorczą lub Komitet Audytu i nie powinna odbiegać od wynagrodzenia innych osób pełniących kluczowe funkcje w Banku.
49. Wysokość wynagrodzenia (w tym premii) pracowników komórki ds. zgodności nie powinna być uzależniona od wyników finansowych Banku.
50. W Banku istnieją mechanizmy chroniące pracowników komórki ds. zgodności przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem stosunku pracy.
51. W przypadku zmiany na stanowisku kierującego komórką ds. zgodności, Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany.

Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej

*Kontrole wpisane w przebieg procesu, wykonywane regularnie.

**Audyty realizowane przez komórkę audytu wewnętrznego w oparciu o Plan Audytu zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.